

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/13/2023
Identifikačné číslo spisu: 8820200552
Dátum vydania rozhodnutia: 29.05.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Erika Šobichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:8820200552.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Šobichovej a členov senátu Mgr. Petra Melichera a JUDr. Martina Vladika v spore žalobkyne V. T., narodenej XX. N. XXXX, Č. XXX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Andrej Cifra & partneri, Lučenec, Janka Kráľa 5/A, proti žalovanému Všeobecnej úverovej banke, a.s., Bratislava, Mlynské nivy 1, IČO: 31 320 155, zastúpenému Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., Poprad, Námestie svätého Egídia 40/93, IČO: 44 250 029, o zaplatenie sumy 3.335,48 eura s príslušenstvom, o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru, vedenom na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 5Csp/31/2020, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. júna 2022 sp. zn. 7CoCsp/5/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 3.335,48 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 14. februára 2020 do zaplatenia. Ďalej určil, že spotrebiteľský úver poskytnutý na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere zo dňa 17. februára 2015 uzatvorenej medzi žalobkyňou a spoločnosťou Consumer Finance Holding, a.s., je bezúročný a bez poplatkov. Žalobkyni priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Výkonaným dokazovaním mal za preukázané, že medzi stranami sporu vznikol právny vzťah na základe uzatvorenej zmluvy o úvere, ktorá je zmluvou spotrebiteľskou. Na túto spotrebiteľskú zmluvu sa vzťahujú ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, ako aj zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch účinné ku dňu 17. februára 2015, teda ku dňu uzatvorenia zmluvy. Zároveň išlo o zmluvu o viazanom spotrebiteľskom úvere podľa ust. § 15 ods. 1 Zákona o spotrebiteľských úveroch, na základe ktorej právny predchodca žalovaného poskytol žalobkyni viazaný spotrebiteľský úver na zaplatenie časti kúpnej ceny osobného motorového vozidla.

3. Medzi stranami úverového vzťahu, teda medzi právnym predchodcom žalovaného ako veriteľom a žalobkyňou ako dlžníčkou nedošlo k zhodnému prejavu vôle o výške úveru, resp. údaj o výške úveru uvedený v zmluve nie je správny, pretože žalobkyňa jednoznačne prejavila vôľu prijať úver od veriteľa vo výške 4.399 eur, čiže iba v sume zodpovedajúcej zvyšnej časti kúpnej ceny osobného motorového vozidla podľa kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi žalobkyňou ako kupujúcou a AUTO DISKONT, s.r.o. ako predávajúcim. Kúpna zmluva bola uzavretá v ten istý deň ako zmluva o úvere, kde je suma 4.399 eur výslovne uvedená ako zvyšná časť kúpnej ceny vozidla po zaplatení časti kúpnej ceny vo výške 1.000 eur v hotovosti pri podpise zmluvy žalobkyňou. Právny predchodca žalovaného jednostranne vo formulárovej zmluve o spotrebiteľskom úvere určil výšku úveru 4.399 eur a jednostranne doplnil predmet financovania B (doplnkové služby), o ktorý ale žalobkyňa výslovne nežiadala, tieto doplnkové služby si dobrovoľne nezvolila a boli pre žalobkyňu dodatočne povinnými nákladmi. Pri podpise zmluvy nebola žalobkyňa jednoznačne o predmete financovania B informovaná, nevedela, ani jej nebolo zrejmé, aký mal byť účel týchto doplnkových služieb a v prospech koho boli vlastne uzavreté. Prijatie týchto služieb žalobkyňou bolo podmienkou získania úveru, nakoľko žalobkyňa mala iba možnosť podpísať vopred pripravené formulárové zmluvy alebo ich ako celok odmietnuť. Žalobkyňa ako spotrebiteľka vstúpila do zmluvného vzťahu so žalovaným ako dodávateľom, pričom nemala reálne možnosti zmluvné podmienky individuálne ovplyvniť. Potom údaj o výške istiny, ako aj celkovej výške spotrebiteľského úveru uvedený v zmluve sumou 4.870 eur je nesprávny, čo v zmysle ust. § 9 ods. 2 písm. g) v spojení s § 11 ods.1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z.z. je samostatným dôvodom bezúčelnosti a bezpoplatkovosti úveru. Vôľou žalobkyne bolo v danom prípade získať úver v konkrétnej výške 4.399 eur, žiadne doplnkové služby si sama nevyžiadala a dobrovoľne nezvolila, všetky doplnkové služby sú fakticky skrytými poplatkami za poskytnutie úveru a boli pre žalobkyňu dodatočne povinnými nákladmi. Nie je pritom dôležité pomenovanie týchto povinných nákladov, ale ich skutočný účel. Povinné náklady v žiadnom prípade nesmú tvoriť istinu úveru. Obranu žalovaného, že súčasťou istiny úveru sú osobné motorové vozidlo a samostatné tovary a služby, ktoré nemajú súvis so samotným úverom, ale sú viazané na predmet kúpy, teda nie je možné hovoriť o akýchkoľvek poplatkoch, či nákladoch súvisiacich s poskytnutím spotrebiteľského úveru, možno hodnotiť ako účelové. Vo formulári kúpnej zmluvy zo 17. februára 2015 sa žiadne ďalšie poplatky ani ďalšie kupované služby neuvádzajú, tie (najmä doplnkový zákaznícky servis za 271 eur) boli doplnené až do úverovej zmluvy. Nie je ani zrejmé (mimo poistenia) aké protiplnenie malo byť poskytnuté žalobkyňi ako spotrebiteľke zo strany predávajúceho.

4. Podľa ust. § 9 ods. 2 písm. j) Zákona o spotrebiteľských úveroch, zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov. V opačnom prípade v súlade s ust. § 11 ods. 2 písm. b) Zákona o spotrebiteľských úveroch, poskytnutý spotrebiteľský úver sa považuje za bezúčelný a bez poplatkov.

5. Pokiaľ ide o podmienky splácania úveru, tie sú uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere tak, že ročná úroková sadzba je 25,40 %, RPMN 25,40 %, celková čiastka je uvedená v sume 8.987,76 eura a mesačná splátka úveru vo výške 124,83 eura bez poistenia, pri počte splátok 72. Podľa kúpnej zmluvy uzatvorenej dňa 17. februára 2015 bola dohodnutá kúpna cena automobilu vo výške 5.399 eur, pričom časť kúpnej ceny vo výške 1.000 eur bola zaplatená v hotovosti žalobkyňou a zvyšná časť vo výške 4.399 eur bola financovaná z úveru poskytnutého na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Je evidentné, že žalobkyňa sa so žalovaným v kúpnej zmluve zo dňa 17. februára 2015 dohodli na tom, že doplatkom kúpnej ceny predmetu financovania automobilu bude suma po odpočítaní sumy uhradenej žalobkyňou pri podpise kúpnej zmluvy a suma 4.399 eur bude uhradená prostredníctvom úveru. Žalobkyňa ako spotrebiteľka podpisom zmluvy prejavila vôľu uzatvoriť zmluvu o spotrebiteľskom úvere vo výške zodpovedajúcej tomuto doplatku. Tak z kúpnej, úverovej, ako aj z ostatných listín predložených v priebehu konania vyplýva, že všetky listiny pripravovala, predkladala a podpisovala za predávajúceho aj za žalovaného jediná osoba, a to zamestnanec predávajúceho. Zmluvný proces prebiehal za účasti žalovaného, pretože na strane žalovaného vystupovala splnomocnená osoba.

6. Predávajúci vystavil žalobkyni faktúru, ktorá obsahovala položky, a to osobné motorové vozidlo v sume 5.399 eur, doplnkový zákaznícky servis v sume 271 eur a Carlife Garance v sume 200 eur. Za daných okolností prípadu je otázne, či žalovaný vopred pred podpísaním predmetnej úverovej zmluvy náležitým spôsobom nezbudujúcom akékoľvek pochybnosti informoval žalobkyňu o celkovej výške poskytnutého úveru a jeho náležitostiach, či vysvetlil okolnosť, že predmetom financovania je motorové vozidlo vrátane prípadných doplnkových služieb poskytovaných dodávateľom k vozidlu, z čoho tieto prípadné doplnkové služby v podobe doplnkového zákaznickeho servisu v sume 271 eur a poistenia v sume 200 eur pozostávajú. Z výpovede žalobkyne, ako aj svedeckej výpovede jej manžela, uvedená okolnosť nevyplýva. Žalovaný vyššie uvedené nijakým spôsobom nepreukázal. Predloženie ďalšej formulárovej poistnej zmluvy, podpísanej v rovnaký deň ako kúpna a úverová zmluva, sa nejaví ako dostatočne relevantné preukázanie, najmä vzhľadom na žalobkyňu, ako aj svedkom opísaný postup pri podpisovaní zmlúv, ktoré samo o sebe trvalo extrémne krátku dobu (15 minút) a vzbudzuje dôvodné pochybnosti o tom, že by žalobkyňa bola dostatočne informovaná o výške úveru, vrátane doplnkových služieb. Navyac predložená poistná zmluva sa nijako netýka doplnkovej služby označenej ako doplnkový zákaznícky servis v sume 271 eur a ani uvedenú doplnkovú službu nevysvetľuje a nespresňuje. Počas celého konania nebolo zo strany žalovaného ozrejmene, o aké služby sa má vlastne jednať.

7. Osobitná obsahová náležitosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere - celková výška poskytnutého spotrebiteľského úveru musí zodpovedať jeho kogentnému pojmovému vymedzeniu. V prejednávanej veci spotrebiteľský úver mal byť použitý na účel financovania doplatku kúpnej ceny a predstavoval sumu 4.399 eur. Uvedená suma mala byť preto aj celkovou výškou poskytnutého spotrebiteľského úveru. Všetky ostatné náklady, ktoré sú spojené s poskytnutím spotrebiteľského úveru, ako doplnkový zákaznícky servis a tiež poistenie Carlife Garance, sú náklady spojené s poskytnutím úveru, a preto mali byť zahrnuté do celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom. Akékoľvek obchádzanie kogentnej zákonnej definície spotrebiteľského úveru a nákladov spojených so spotrebiteľským úverom nie je možné hodnotiť inak, než ako obchádzanie zákona.

8. V súvislosti s rovnakým postupom iného dodávateľa v obdobných veciach, prvoinštančný súd poukázal na právoplatné rozhodnutie inšpektorátu Slovenskej obchodnej inšpekcie, ktorým bola udelená inému dodávateľovi pokuta pre porušenie zákazu používania nekalej obchodnej praktiky, ktorá je v rozpore s požiadavkami odbornej starostlivosti a nekalej obchodnej praktiky vo forme klamlivého konania vo vzťahu k cene služby a k spôsobu jej výpočtu (rozsudok NS SR sp. zn. 3Sžo/19/2012). Nesprávne uvedená výška úveru má vplyv na výšku RPMN uvedenú v zmluve, keď táto výška je uvedená chybné v neprospech spotrebiteľa, nakoľko je prepočítaná na výšku úveru vo výške 4.870 eur, hoci správne mala byť prepočítaná na výšku úveru 4.399 eur a mala predstavovať 30,45 %, čo taktiež v zmysle ust. § 9 ods. 2 písm. j) v spojení s ust. § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z.z. má za následok, že predmetný úver je bezúročný a bez poplatkov.

9. Pre spotrebiteľa je údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov jedným z najdôležitejších údajov, pretože tento zohľadňuje všetky náklady, ktoré musí spotrebiteľ za úver uhradiť. RPMN vyjadruje hodnotu všetkých záväzkov vyplývajúcich zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere a tak spotrebiteľ môže pomocou RPMN pomerne jednoducho zistiť, ktorý úver, resp. pôžička je pre neho výhodnejší. Z tohto dôvodu je RPMN najlepším indikátorom posúdenia výhodnosti či nevýhodnosti úveru. Tento údaj slúži spotrebiteľovi na porovnávanie úverových produktov poskytovaných viacerými veriteľmi a nepochybne je spôsobilý ovplyvniť spotrebiteľa pri výbere úverového produktu. Zákonodarca v záujme poskytnutia ochrany slabšej zmluvnej strany v spotrebiteľskom právnom vzťahu stanovil prísne obligatórne náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Právna úprava v § 9 ods. 2 písm. j) Zákona o spotrebiteľských úveroch je kogentnou právnou normou, v zmysle ktorej je potrebné poskytnúť ochranu slabšej strane zmluvného vzťahu. Sankciou za uvedenie RPMN v neprospech spotrebiteľa je nevyvrátiteľná zákonná domnienka, podľa ktorej je spotrebiteľský úver bezúročný a bez poplatkov v súlade s ust. § 11 ods. 1 písm. b) Zákona o spotrebiteľských úveroch.

10. S prihliadnutím na uvedené bol predmetný úver určený za bezúročný a bez poplatkov.

11. Podľa ust. § 53 ods. 4 písm. t) a písm. v) Občianskeho zákonníka účinného v čase uzavretia úverovej zmluvy, za neprijateľné podmienky v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa plnenie za službu, ktorej poskytnutie dodávateľom v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa, požadujú od spotrebiteľa uhradenie plnení, o ktorých spotrebiteľ nebol pred uzavretím zmluvy preukázateľne informovaný, ktorých úhrada nebola upravená v zmluve alebo za ktoré spotrebiteľ nedostáva dohodnuté protiplnenie.

12. Podľa ust. § 53 ods. 4 písm. w) Občianskeho zákonníka účinného od 23.12.2015, za neprijateľné podmienky v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú, aby spotrebiteľ poskytoval alebo poukazoval tretej osobe alebo v prospech tretej osoby akékoľvek plnenie plynúce zo spotrebiteľskej zmluvy alebo súvisiace so spotrebiteľskou zmluvou, ktoré v prevažnej miere nesleduje jeho záujmy, alebo aby plnil v súvislosti s týmto plnením akékoľvek záväzky tretej osobe.

13. Vzhľadom na okolnosti daného prípadu zistené jednak z predložených listín, ale aj z výpovede žalobkyne a svedka, javí sa ako dôvodné tvrdenie, že zo strany žalovaného (jeho právneho predchodcu) ako dodávateľa v spotrebiteľskom právnom vzťahu došlo k využitiu aj neprijateľných zmluvných podmienok. Už samotné nepreukázanie skutočnosti, za akým účelom bola dojednávaná v zmluve o úvere služba „doplnkový zákaznický servis“, sa javí, že uvedené ustanovenie požaduje od žalobkyne plnenie za službu, ktorej poskytnutie dodávateľom v prevažnej miere nesleduje záujmy žalobkyne a ide o žiadanú úhradu za plnenie, o ktorom žalobkyňa nebola pred uzavretím zmluvy preukázateľne zrozumiteľne informovaná a za ktoré žalobkyňa nedostala ani žiadne skutočné protiplnenie. V danom prípade má teda spotrebiteľ platiť za niečo, čo mu nie je dodané (tzv. teória skutočného plnenia). Pre spotrebiteľa je vždy neprijateľné spoplatňovanie akýchkoľvek úkonov a služieb dodávateľa, ktorými spotrebiteľovi neposkytuje skutočné protiplnenie, ale naopak, tieto sú poskytované (vykonávané) vo vlastnom záujme dodávateľa. Zároveň sa úhrada poplatkov za všetky doplnkové služby v sume 471 eur javí ako neprijateľná podmienka podľa ust. § 53 ods. 4 písm. w) Občianskeho zákonníka účinného od 23.12.2015, nakoľko požaduje, aby spotrebiteľ poskytoval alebo poukazoval v prospech tretej osoby plnenie plynúce zo spotrebiteľskej zmluvy a v prevažnej miere nesledujúce záujmy spotrebiteľa, nakoľko uvedené poplatky sa javia iba ako ďalšie náklady spojené so spotrebiteľským úverom, zakrývajúce snahu obchádzať zákonné ustanovenia o najvyššej prípustnej odplate za spotrebiteľský úver.

14. Pokiaľ ide o aplikabilitu ust. § 53 ods. 4 písm. w) Občianskeho zákonníka na daný právny vzťah vzniknutý pred účinnosťou tohto ustanovenia zákona, v tejto súvislosti sa poukázalo na Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 424/2015 z 08.09.2015, podľa ktorého, kým smernica vychádza zo vzorového okruhu nekalých klauzúl, slovenský zákonodarca upravil režim súdnej kontroly neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách na základe indikatívneho výpočtu neprijateľných podmienok. To znamená, že súdu nič nebráni judikovať neprijateľnú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve podľa tzv. generálnej klauzuly v § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a teda nad rámec zoznamu podmienok uvedených v prílohe smernice alebo okruhu v Občianskom zákonníku.

15. Uvedené neprijateľné podmienky v zmluve tak možno považovať za rozporné s dobrými mravmi, a preto neplatné s poukazom na ust. § 3 ods. 1 a § 39 Občianskeho zákonníka.

16. Žalovanému tak vznikol nárok iba na vrátenie finančných prostriedkov, ktoré z jeho strany boli žalobkyni reálne poskytnuté, a to vo výške 4.399 eur. Nakoľko však žalobkyňa v prospech žalovaného preukázateľne uhradila sumu 7.734,48 eura, na strane žalovaného došlo k bezdôvodnému obohateniu vo výške 3.335,48 eura (7.734,48 eura - 4.399 eur = 3.335,48 eura). Súd prvej inštancie preto vyhovel žalobe žalobkyne aj v časti o vydanie bezdôvodného obohatenia a žalovaného zaviazal na zaplatenie tejto sumy.

17. Vo veci sa ďalej poukázalo na ďalšie dôležité skutočnosti majúce význam pre rozhodnutie. V zmysle zmluvy bol spotrebiteľský úver žalobkyni poskytnutý pri ročnej úrokovej sadzbe 25,4 %. Neprimeranou, a preto odporujúcou dobrým mravom je taká výška úrokov dojednaná podľa § 658 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru v dobe dojednávania obvyklú, určenú najmä s

prihliadnutím k najvyšším úrokovým sadzbám uplatňovaným bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek. Z internetovej stránky NBS bolo zistené, že pri spotrebiteľskom úvere so splatnosťou nad 5 rokov vo februári roku 2015 činil úrok 11,91 % p.a. (nové obchody). Z toho je zrejmé, že ročná sadzba úroku dohodnutého medzi účastníkmi v danom prípade viac ako dvojnásobne prevyšuje mieru úrokov poskytovaných v tomto období bankami. V tejto súvislosti sa ešte poukázalo na to, že najvyššia úroková sadzba v roku 2015, ak sa vezmú do úvahy úplne všetky úvery, je uvedená vo výške 12,46 %, priemerná úroková miera v roku 2015 pre obdobné úvery bola 11,58 %, teda úroková sadzba dohodnutá v zmluve prevyšuje dvojnásobne aj najvyššiu priemernú úrokovú mieru v roku 2015. Dohoda o výške úrokov musí byť v súlade s § 39 Občianskeho zákonníka, teda nesmie sa priečiť dobrým mravom, inak je právny úkon neplatný. O takýto stav pôjde vtedy, ak dohodnuté úroky presiahnu mieru úrokov poskytovanú peňažnými ústavmi v čase uzavretia zmluvy. Za dobré mravy možno považovať súhrn etických, všeobecne zachovávaných a uznávaných zásad, ktorých dodržiavanie je častokrát zabezpečované aj právnymi normami tak, aby každé konanie bolo v súlade so všeobecnými mravnými a morálnymi zásadami demokratickej spoločnosti. V danom prípade teda ide o neprimerane vysoké úroky, ktoré boli dojednané v rozpore s dobrými mravmi, preto je s poukazom na ust. § 39 Občianskeho zákonníka zmluva o úvere v časti odplaty neplatným právnym úkonom.

18. Pokiaľ ide o ust. § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka, toto ustanovenie nevyklučuje posúdenie súladu výšky úrokovej sadzby a prípadne ďalších zložiek odplaty s dobrými mravmi, nakoľko predstavuje osobitný regulačný mechanizmus, ktorý sa v žiadnom prípade nevyklučuje s uplatnením korektívu dobrých mravov. Inými slovami aj zmluva uzavretá s odplatou neprekračujúcou limit vyplývajúci z ust. § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka, môže byť v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko skúmanie rozporu s dobrými mravmi nie je obmedzené iba na matematické porovnanie odplaty s určitou zákonnou maximálnou hranicou, ale zohľadňuje aj individuálne okolnosti uzavretia posudzovanej zmluvy, postavenie a pomery zmluvných strán, prípadne ďalšie okolnosti.

19. Odplata za poskytnutie úveru musí byť úmerná okrem iného aj bonite klienta, pričom vzhľadom na nároky, ktoré na dodávateľa kladie úijné právo a s poukazom na ust. § 7 ods. 1 Zákona o spotrebiteľských úveroch, je plne opodstatnené vyžadovať v súdnom konaní preukázanie skúmania bonity klienta. Ak si dodávateľ uplatňuje právo na plnenie zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, je nutné vyhodnotiť, či pri uzatvorení zmluvy boli splnené všetky povinnosti a podmienky, ktoré na tieto zmluvné vzťahy kladie právna úprava zameraná na ochranu spotrebiteľa, t.j. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, Zákona o spotrebiteľských úveroch a ďalšie. Bolo na dodávateľovi, v danom prípade žalovanom, aby tento preukázal, že bonitu žalobkyne náležite skúmal, že si splnil svoju povinnosť vyplývajúcu mu z ust. § 7 ods. 1 Zákona o spotrebiteľských úveroch. Z vykonaného dokazovania je zrejmé, že pri overovaní bonity žalobkyne právny predchodca žalovaného mal nejaké údaje o výške príjmu žalobkyne, do spisu bol predložený výpis z nebankového registra (NRKI) a Univerzálneho registra, avšak nebolo preukázané, aby s odbornou starostlivosťou pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere bola posúdená schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver. Pre účely posúdenia splnenia povinnosti uloženej dodávateľovi v ust. 7 ods. 1 Zákona o spotrebiteľských úveroch nie je smerodajné, aká bola reálna finančná, majetková, sociálna situácia spotrebiteľa, ale akým spôsobom dodávateľ pristupoval k zisťovaniu a hodnoteniu bonity klienta. Odborná starostlivosť predpokladá overenie údajov, ktoré dlžník veriteľovi uviedol, resp. objektívne podložil minimálne potvrdením zamestnávateľa a kľúčová je nepochybne i povinnosť veriteľa využívať verejne dostupné informácie, akými sú napr. štátom publikované údaje o životnom a existenčnom minime podľa zákona č. 110/2006 Z.z. a tieto porovnávať so známymi alebo od spotrebiteľa zistenými (nie iba tvrdenými) informáciami o jeho príjmoch a výdavkoch. Postup žalovaného pri skúmaní bonity sa javí iba ako formálny a nezodpovedajúci odbornej starostlivosti. S odbornou starostlivosťou posúdiť schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver nie je možné bez porovnania mesačných príjmov a výdavkov žiadateľa. Len samotné zhromaždenie informácií o klientovi, navyše neúplné, nemožno samo o sebe považovať za náležité splnenie si povinnosti vyplývajúcej z ust. § 7 ods. 1 Zákona o spotrebiteľských úveroch. Takýto spôsob zisťovania bonity klienta nemožno charakterizovať ako posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez údajov o sociálno-ekonomickej situácii spotrebiteľa (bez zistenej výšky, či samotnej existencie pravidelného mesačného príjmu žalobkyne a jej výdavkov) a účelové použitie údajov o sociálno-ekonomickej situácii

spotrebiteľa na vytvorenie zdania väčšej schopnosti spotrebiteľa splácať úver, ako tomu v skutočnosti je, čo spôsobuje bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru podľa ust. § 11 ods. 2 Zákona o spotrebiteľských úveroch. Pri súčasnom poskytnutí úveru s úrokom odporujúcim dobrým mravom a za situácie, keď bol poskytnutý spotrebiteľovi úver bez náležitého posúdenia jeho bonity, nemožno považovať za dôvodný iný nárok žalovaného okrem istiny z predmetnej spotrebiteľskej zmluvy.

20. Výrok o trovách bol odôvodnený ust. § 251, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, ods. 2 CSP.

21. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalobkyni priznal náhradu trov odvolacieho konania.

22. Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 379, § 380 a § 381 CSP preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalovaného nie je opodstatnené. Vo veci samej sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkázal.

23. Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku poukázal na ust. § 52a ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ak sú uzavreté viaceré spotrebiteľské zmluvy pri tom istom rokovaní alebo sú zahrnuté do jednej listiny, posudzuje sa každá z týchto zmlúv samostatne. Ak však z povahy zmlúv alebo stranám známeho účelu zmlúv uvedených v ods. 1 pri ich uzavretí zrejme vyplýva, že tieto zmluvy sú od seba vzájomne závislé, vznik každej z týchto zmlúv je podmienkou vzniku ostatných zmlúv. Zánik jednej z týchto zmlúv iným spôsobom než splnením alebo spôsobom nahrádzajúcim splnenie spôsobuje zánik ostatných závislých zmlúv, a to s obdobnými právnymi účinkami. Vyššie uvedené ustanovenie bolo doplnené novelou Občianskeho zákonníka uskutočnenou zákonom č. 568/2007 Z.z. Táto nová právna úprava ráta s tým, že pri jednom rokovaní medzi dodávateľom a spotrebiteľom môžu byť uzavreté viaceré zmluvy, pričom často sú tieto zmluvy uzavreté medzi rôznymi subjektmi, ak dodávateľ zároveň vystupuje nielen vo svojom mene, ale aj v mene tretieho subjektu (napr. kúpa spotrebného tovaru a jeho financovanie prostredníctvom úveru poskytnutého treťou osobou). Pri zmluvách uzavretých mimo prevádzkových priestorov dodávateľa, ak spotrebiteľ využije svoje právo na odstúpenie od zmluvy (napr. podľa § 8 ods. 1 zákona č. 102/2014 Z.z. o ochrane spotrebiteľa pri predaji tovaru alebo poskytovaní služieb na základe zmluvy uzavretej na diaľku alebo zmluvy uzavretej mimo prevádzkových priestorov predávajúceho) alebo odstúpi od zmluvy v prípade, ak plnenie dodávateľa je vadné a vady predávanej veci sú neodstrániteľné (§ 623 ods. 1 Občianskeho zákonníka), spotrebiteľ sa dostáva do situácie, že iná, z hľadiska jej účelu, závislá zmluva zostáva platnou, pričom pre spotrebiteľa takáto zmluva nemá význam, keďže svojou povahou je zmluvou, ktorej predmet, či kauza sa realizuje len v spojení s inou zmluvou.

24. Preto sa pre spotrebiteľské zmluvy zaviedla obdobná právna úprava ako v § 275 Obchodného zákonníka, ktorá sa vzťahuje na tzv. viazané spotrebiteľské zmluvy, ktoré vyplývajú z povahy alebo stranám známeho účelu týchto zmlúv. Viazanosť týchto zmlúv spočíva v tom, že zánik jednej zo závislých zmlúv iným spôsobom než splnením alebo spôsobom nahrádzajúcim splnenie, spôsobuje priamo ex lege zánik ostatných závislých zmlúv bez potreby prejavu vôle zmluvných strán, resp. spotrebiteľa. Zakotvila sa právna konštrukcia obdobná ako pri tzv. fixnej zmluve (§ 575 ods. 3 Občianskeho zákonníka) s tým, že v prípadoch, keď plnenie iného záväzku nemá pre spotrebiteľa žiadny hospodársky význam, zo zákona nastáva jeho zánik. V dôvodovej správe sa uvádza, že takáto právna konštrukcia posilní postavenie spotrebiteľa v súvislosti s cieľom vymedzeným v článku 153 Zmluvy o založení ES a to zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov v spoločenstve.

25. Z obsahu spisu vyplýva, že medzi žalobkyňou a žalovaným bola dňa 17. februára 2015 uzatvorená zmluva o spotrebiteľskom úvere, predmetom ktorej bolo poskytnutie úveru vo výške 4.870 eur. Toho istého dňa žalobkyňa uzavrela kúpnu zmluvu, kde ako predajca vystupovala firma AUTO DISKONT, s.r.o. Táto firma pri uzatváraní úverovej zmluvy vystupovala za veriteľa a na strane kupujúceho

figurovala žalobkyňa s tým, že predmetom tejto kúpnej zmluvy bol prevod vlastníckeho práva z kupujúceho na predávajúceho vo vzťahu k osobnému motorovému vozidlu za kúpnu cenu 5.399 eur, pričom časť tejto kúpnej ceny bola predávajúcemu uhradená v hotovosti pri podpise tejto sumy, a to v sume 1.000 eur. Zvyšná časť kúpnej ceny mala byť uhradená prostredníctvom úveru zo spotrebiteľskej úverovej zmluvy v sume 4.399 eur. Obsahom spisového materiálu je tiež daňový doklad (faktúra) č. FVKE 1230 - 150017 (č.l. 57 spisu), kde ako predmet kúpy je uvedené osobné motorové vozidlo v sume 5.399 eur, doplnkový zákaznícky servis v sume 271 eur a Carlife Garance 6 v sume 200 eur.

26. Ako už bolo skôr konštatované, z obsahu kúpnej zmluvy vyplýva, že časť kúpnej ceny vo výške 1.000 eur bola predávajúcemu zaplatená v hotovosti pri podpise zmluvy a zvyšná časť kúpnej ceny vo výške 4.399 eur bude predávajúcemu zaplatená prostredníctvom úveru na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Z obsahu zmluvy o spotrebiteľskom úvere však jednoznačne vyplýva celková dojednaná výška úveru v sume 4.870 eur s tým, že predmetný spotrebiteľský úver bol účelovo viazaný a to na obstaranie tam uvedeného predmetu financovania, ktorým bolo osobné motorové vozidlo. Z uzatvorenej kúpnej zmluvy a zmluvy o spotrebiteľskom úvere vyplýva v zmysle ust. § 52a ods. 2 Občianskeho zákonníka jednoznačná závislosť týchto zmlúv. Ak v zmysle ust. § 52a ods. 2 Občianskeho zákonníka je daná vzájomná zmluvná závislosť, tak táto závislosť musí byť zrejماً aj z obsahu dojednaných zmlúv a teda nesmie byť vzájomné dojednanie takýchto zmlúv odlišné. V prejednávanej veci nekorešponduje výška kúpnej ceny pri kúpnej zmluve (4.399 eur) s výškou poskytnutého spotrebiteľského úveru (4.870 eur). To platí bez ohľadu na vystavenú faktúru, ktorou bol fakturovaný predaj osobného automobilu, vrátane doplnkového zákazníckeho servisu a Carlife Garance 6. Uplatnenie § 52a ods. 2 Občianskeho zákonníka na zmluvné dojednanie (kúpnu zmluvu a spotrebiteľský úver) je v tomto prípade zásadné. Na základe uvedeného je nepochybné, že RPMN uvedená v zmluve o spotrebiteľskom úvere nezodpovedá kúpnej cene, ktorá je uvedená v kúpnej zmluve, v dôsledku čoho je poskytnutý spotrebiteľský úver bezúročný a bez poplatkov v zmysle ust. § 11 ods. 1 písm. d) zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy.

27. K tomuto záveru dospel v obdobnej veci aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý uznesením zo dňa 27. októbra 2021 sp. zn. 2Cdo/165/2020 zrušil rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 18. februára 2020 sp. zn. 14Co/203/2019 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Tiež v tomto prípade ako predajca vystupovala firma AUTO DISKONT, s.r.o., pričom výška kúpnej ceny uvedenej v kúpnej zmluve nezodpovedala výške spotrebiteľského úveru, do ktorej bol zahrnutý doplnkový tovar a služby v podobe doplnkového zákazníckeho servisu a poisťného programu Carlife Garance 6. Následne Krajský súd v Banskej Bystrici viazaný týmto záväzným právnym názorom dovolacieho súdu rozsudkom zo dňa 25. januára 2022 vo veci 14CoCsp 34/2021 rozsudok prvoinštančného súdu zmenil a určil, že spotrebiteľský úver je bezúročný a bez poplatkov.

28. Nesprávne uvedenie celkovej výšky úveru v zmluve o spotrebiteľskom úvere zo dňa 17. februára 2015 je ďalším dôvodom bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru. Podľa ust. § 9 ods. 2 písm. g) zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať celkovú výšku a konkrétnu menu spotrebiteľského úveru a podmienky upravujúceho jeho čerpanie. Ak právny predpis hovorí o celkovej výške spotrebiteľského úveru, je nepochybné, že táto celková výška musí byť uvedená správne. S neuvedením, resp. nesprávnym uvedením celkovej výšky spotrebiteľského úveru sa spája významná sankcia v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, čo priamo vyplýva z ust. § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy. Ak náležitosť v podobe celkovej výšky spotrebiteľského úveru nie je správna, uvedené má bez akýchkoľvek pochybností vplyv i na ďalšiu náležitosť vyplývajúcu z ust. § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, ktorou je celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť.

29. Podľa ust. § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere; uvedú sa

všetky predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov.

30. Ak žalovaný pri výpočte RPMN nevychádzal zo správnej výšky spotrebiteľského úveru, ale zo sumy vyššej v porovnaní so sumou 4.399 eur uvedenou v kúpnej zmluve zo dňa 17. februára 2015, bez akýchkoľvek pochybností došlo k podhodnoteniu RPMN, ktorej výpočet je závislý od celkovej výšky spotrebiteľského úveru. Ročnou percentuálnou mierou nákladov v súlade s ust. § 2 písm. i) zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, sa rozumeli celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom, vyjadrené ako ročné percento z celkovej výšky spotrebiteľského úveru podľa § 19. Nesprávne uvedená RPMN v neprospech spotrebiteľa je sankcionovaná, tak ako to už bolo skôr konštatované, bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou poskytnutého úveru v súlade s ust. § 11 ods. 1 písm. d) zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy. V dôsledku bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru povinnosťou žalobkyne bolo uhradiť žalovanému len istinu poskytnutého úveru vo výške 4.399 eur. Keďže žalobkyňa uhradila žalovanému celkovo čiastku 7.734,48 eura, žalovaný sa na úkor žalobkyne bezdôvodne obohatil o sumu 3.335,48 eura (7.734,48 eura - 4.399 eur). Takto získané plnenie bez právneho dôvodu je preto žalovaný povinný vydať žalobkyňi v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 451 Občianskeho zákonníka.

31. Proti predmetnému rozsudku podal dovolanie žalovaný. Dovolanie podal z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 písm. b) CSP. Uviedol, že povaha sporu medzi účastníkmi je rýdzo právna. Skutkové okolnosti nie sú medzi sporovými stranami sporné.

31.1. Žalobkyňa tvrdí, že jej úmyslom bola výlučne kúpa auta. Ostatné tovary a služby, v súhrne uvedené ako predmet financovania B (doplňkový tovar) asi objednať nechcela a boli jej zo strany predávajúceho vnútené. Úver poskytnutý na ich financovanie je teda skrytým nákladom spotrebiteľa. To má následne vplyv na správnosť výpočtu RPMN a z toho vyplývajúcu bezúročnosť úveru.

32. Žalovaný tvrdí, že nie je účastníkom ani jednej zo zmlúv uzavretých v rámci predmetu financovania B. Žalovaný je len veriteľom, teda subjektom, ktorý poskytuje peňažné prostriedky na financovanie tovaru a služieb, na ktorých sa žalobkyňa dohodla s predávajúcim (autobazár) a poisťovňou. Bez ohľadu na druh, alebo kvalitu doplnkových služieb a tovaru, žalovaný nie je tým, kto tieto služby a tovar predáva. Hoci žaloba smeruje voči nemu, jej odôvodnenie je založené na spochybnení platnosti zmlúv, ktoré so žalobkyňou uzatvorila výlučne tretia osoba a na obsah, ktorých nemal žalovaný žiadny vplyv. Svoju povinnosť poskytnúť úver na všetky tovary a služby, ktoré si žalobkyňa vybrala, žalovaný splnil. Právne tiež započítal úverové prostriedky poskytnuté na nákup do doplnkového tovaru pri výpočte RPMN. Má teda plné právo na vrátenie úverovej istiny a príslušenstva.

32.1. Odvolací súd uviedol, že v prejednávanej veci nekorešponduje výška kúpnej ceny pri kúpnej zmluve (4.399 eur) s výškou poskytnutého spotrebiteľského úveru (4.870 eur). To platí bez ohľadu na vystavenú faktúru, ktorou bol fakturovaný predaj osobného automobilu, vrátane doplnkového zákaznickeho servisu a Carlife Garance 6. Uplatnenie § 52a Občianskeho zákonníka na zmluvné dojednanie je v tomto prípade zásadné.

- Zmluvy o doplnkovom tovare neboli individuálne dojednané

- RPMN uvedená v zmluve o spotrebiteľskom úvere nezodpovedá kúpnej cene, ktorá je uvedená v kúpnej zmluve.

Vyššie naznačený právny spor doposiaľ nebol predmetom rozhodovania dovolacieho súdu, na Najvyššom súde SR sa však nachádza viacero dovolacích podaní v identických veciach.

Samotná dovolacia právna otázka znie:

1/„suma úveru poskytnutá na financovanie tovaru, ktorý je vo vzťahu k hlavnému účelu nákupu tzv. doplnkovým tovarom, je podľa Zákona o spotrebiteľských úveroch č. 129/2010 Z. z. nákladom podľa § 2 písm. g), alebo istinou úveru podľa § 2 písm. l)“ a či 2/ „je dodávateľ viazaného spotrebiteľského úveru hmotnoprávne zodpovedný za kvalitu financovaného tovaru, alebo služieb, ktorý spotrebiteľovi predávajú alebo poskytujú tretie osoby?“. Súdom nižších inštancií vytkla, že sa vôbec nezaoberali platnosťou zmlúv o doplnkovom tovare, hoci žalobkyňa celé odôvodnenie žaloby založila na tom, že zmluvy o doplnkovom tovare síce podpísala, ale vôbec tak nechcela urobiť. Prítom uviedla, že samotné zmluvy o kúpe tovaru a služieb sú samostatnými zmluvami, uzatvorenými s úplne inými účastníkmi a ani kúpna zmluva, ani poisťna zmluva, ani zmluva o poskytnutí služieb nie sú súčasťou úverovej zmluvy.

Poukázala na to, že v úverovej zmluve je v súlade s ustanovením § 9 ods. 2 písm. f) zákona o spotrebiteľských úveroch len odkaz na tovar a služby, ktoré sa úverom financujú.

33. Dovolateľ tiež uviedol, že hlavný predmet plnenia nemôže byť neprijateľnou podmienkou; poisťná zmluva, ani zmluva o dodaní tovaru a služby pritom nemôže byť neprijateľnou podmienkou úverovej zmluvy. Ďalej poznamenal, že žalobkyňa v danom prípade požiadala písomne žalovaného o poskytnutie úveru aj na ďalší tovar a služby a išlo výlučne o prejav jeho vôle, nie o prejav vôle veriteľa. Veriteľ pritom extrémne preukazným spôsobom informoval spotrebiteľa o tom, čo a v akej výške je z úveru financované. Dovolateľ v tejto súvislosti konštatoval, že Predmet financovania A a Predmet financovania B sú v zmluve výrazne a zrozumiteľne uvedené. Nejde o žiadny skrytý tovar, službu, alebo poplatok. Spotrebiteľ mal možnosť vybrať si len Predmet financovania A, alebo zmluvu vôbec nepodpísať.

33.1. Pokiaľ išlo o výšku celkových nákladov spotrebiteľa uviedol, že zmyslom RPMN je dať na jednu stranu všetko to, čo spotrebiteľ dostáva a na druhú stranu všetko to, čo dáva navyše oproti tomu, čo dostal. V danom prípade suma 471 eur za doplnkový tovar je cena služieb, ktorá suma nie je ziskom veriteľa, nakoľko „skončila“ u tretích osôb (rovnako ako kúpna cena za auto) a to na základe pokynu spotrebiteľa. Táto suma patrí do celkovej čiastky (rovnako ako istina úveru za kúpu auta), ale celkom určite nepatrí do nákladov spotrebiteľa. Dovolateľ podotkol, že nákladom spotrebiteľa a súčasne ziskom veriteľa je teda len rozdiel medzi celkovou sumou, ktorú od veriteľa dostal a celkovou sumou, ktorú mu bol povinný vrátiť. Doplnkový tovar a služby boli financované rovnako ako kúpa auta - poskytnutím istiny úveru, a teda nákladom úveru bol len úrok, ktorým veriteľ túto časť úveru úročil. Žalovaný konštatoval, že nižšie súdy v dôsledku právneho omylu dospeli k nesprávnemu rozhodnutiu v jeho neprospech.

34. Vo vzťahu k dovolaniu podľa § 420 písm. f) CSP uviedol, že odvolací súd sa nevysporiadal s odvolacou námietkou, že písomne uzatvorená poisťná zmluva je rovnakým právnym titulom ako kúpna zmluva. Taktiež, že ústne uzatvorené zmluvy sú rovnakým právnym titulom. Kúpne zmluvy o predaji hnuteľných vecí nie sú obligatórne písomné, ústnou formou sa predáva 99 % vecí v maloobchode. Odvolací súd sa tiež nezaoberal odvolacou námietkou žalovaného ohľadne platnosti zmlúv o doplnkovom tovare. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd zrušil rozhodnutia súdov nižších inštancií a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, prípadne ich zmenil a rozhodol tak, že žalobu zamietla.

35. K dovolaniu sa písomne vyjadrila žalobkyňa. K veci poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu 4Cdo/322/2020, 7Cdo/106/2022, 4Cdo/93/2022. Žalobkyňa nesúhlasí s dovolaním žalovaného a jeho argumenty považuje za nesprávne. Zdôraznila, že vopred formulované zmluvné podmienky vo vzťahu k cene automobilu a istine úveru odporujú skutočnej vôli klienta - spotrebiteľa. Dovolacia a právna otázka žalovaného opomína podstatu a účelovo vytvára konštrukciu samostatného zmluvného plnenia. K predmetu financovania B uviedla, že pokiaľ chcela žalobkyňa dostať úver na automobil za ponúkaných podmienok, má len 2 možnosti, podpísať všetky listiny s vopred pripraveným obsahom, alebo ich ako celok odmietnuť, čo by viedlo k nemožnosti automobil zakúpiť a financovať ho úverom z ponúknutých podmienok. Žalobkyňa navrhla dovolanie nepripustiť, resp. ako nedôvodné dovolanie zamietnuť.

36. Žalovaný podal k vyjadreniu žalobkyne stanovisko. V porovnaní s úverovou zmluvou, ktorá bola predmetom konania vo veci 2Cdo/165/2020, zmluvná dokumentácia právneho predchodcu žalovaného obsahuje všetky zákonom požadované náležitosti. Úverová zmluva bola v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 129/2010 Z. z. Bola v nej uvedená presná výška úveru, ktorou sa financuje kúpa automobilu - predmet financovania ako aj výška úveru, ktorou sa financujú ďalšie služby - predmet financovania - B. Predmet financovania B bol v úverovej zmluve jasne a zrozumiteľne rozpísaný. Kúpna cena motorového vozidla uvedená v úverovej zmluve zároveň korešpondovala s kúpnu cenou motorového vozidla uvedeného v kúpnej zmluve. Predmetné rozhodnutie je teda na danú vec neaplikovateľné.

36.1. Rozhodnutie súdneho dvora Európskej únie C- 377/14 tak isto nie je aplikovateľné na prejednávany prípad. V danej veci bol ťažiskom pozornosti súdu poplatok za poskytnutie úveru.

37. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§

35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné čiastočne zamietnuť a čiastočne odmietnuť.

38. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

39. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

40. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

41. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

41.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

41.2. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

42. Žalovaný vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, namietal nedostatok odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu a skutkových záverov, ktoré nevyplývajú zo žiadneho vykonaného dôkazu.

43. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

44. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého

rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018 bod 26., 5Cdo/57/2019 bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

45. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

46. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

47. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu sa vysporiadalo so všetkými podstatnými odvolacími námietkami žalovaného a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Okresný súd vyvodil, že doplnkové veci a služby, ktoré boli uvedené ako predmet financovania „B“, sú skrytými poplatkami za poskytnutie úveru a boli pre žalobkyňu dodatočne povinnými nákladmi. Keďže žalobkyňa mala možnosť predloženú formulárovú zmluvu iba podpísať alebo ako celok odmietnuť, nemala možnosť zmluvné podmienky individuálne ovplyvniť. Okresný súd ďalej vyvodil záver, že údaj o výške istiny úveru je nesprávny, rovnako aj hodnota RPMN, čo je dôvodom bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Záver okresného súdu, že nebol dôvod, aby boli okrem zvyšku kúpnej ceny auta aj ďalšie veci a služby financované úverovou zmluvou boli správne. Na vecnú správnosť rozhodnutia tak nemalo vplyv to, že okresný súd sa opomenul vysporiadať s obranou žalovaného, ktorý poukazoval na to, že predmet financovania „B“ má zmluvný základ, preukázaný faktúrou, prevzatím veci a písomnou poistnou zmluvou. K tomu odvolací súd uviedol, že pri uzavretí úverovej zmluvy konal predávajúci z kúpnej zmluvy ako zástupca žalovaného a obdobne pri uzavretí poistnej zmluvy. Okresný súd tiež opomenul, že existencia písomnej kúpnej zmluvy nevylučuje uzavretie kúpnej zmluvy ústne alebo konkludentne faktickým odovzdaním a prevzatím veci. Tým skôr, že išlo o veci tvoriace príslušenstvo auta, ktoré slúžili na to, aby sa v aute a s autom užívali. To isté sa týkalo aj služieb a poistenia. Ak by žalobkyňa auto v uvedenej výbave nenadobudla, musela by namietať, ktoré z vymenovaných doplnkov a služieb neprevzala, resp. neboli na kupujúcu žalobkyňu právne a fakticky prevedené spolu s autom. Pokiaľ žalovaný namieta, že okresný súd, resp. odvolací súd sa platnosťou zmlúv o doplnkovom tovare vôbec nezaoberal, pritom mal ako zásadnú predbežnú otázku rozhodnúť, či sú zmluvy o doplnkovom tovare platné alebo nie, okresný súd v odôvodnení rozsudku v bode 48. až 49. uviedol: „Medzi stranami úverového vzťahu, teda medzi právnym predchodcom žalovaného ako veriteľom a žalobkyňou ako dlžníčkou, nedošlo k zhodnému prejavu vôle o výške úveru, resp. údaj o výške úveru uvedený v zmluve nie je správny, pretože žalobkyňa jednoznačne prejavila vôľu prijať úver od veriteľa vo výške 4.399,- eur, čiže iba v sume zodpovedajúcej zvyšnej časti kúpnej ceny osobného motorového vozidla podľa kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi žalobkyňou ako kupujúcou a AUTO DISKONT, s.r.o. ako predávajúcim. Kúpna zmluva bola uzavretá v ten istý deň ako zmluva o úvere, kde je výška 4.399,- eur výslovne uvedená ako zvyšná časť kúpnej ceny vozidla po zaplatení časti kúpnej ceny vo výške 1000,- eur v hotovosti pri podpise zmluvy žalobkyňou. Právny predchodca žalovaného jednostranne vo formulárovej zmluve o spotrebiteľskom úvere určil výšku úveru 4399,- eur a jednostranne doplnil predmet financovania B (doplnkové služby), o ktorý ale žalobkyňa výslovne nežiadala, tieto doplnkové služby si dobrovoľne nezvolila, boli pre žalobkyňu dodatočne povinnými nákladmi.“

49. Pri podpise zmluvy nebola žalobkyňa jednoznačne o predmete financovania B informovaná,

nevedela, ani jej nebolo zrejme, aký mal byť účel týchto doplnkových služieb a v prospech koho boli vlastne uzavreté. Prijatie týchto služieb žalobkyňou bolo podmienkou získania úveru, nakoľko žalobkyňa mala iba možnosť podpísať vopred pripravené formulárové zmluvy, alebo ich ako celok odmietnuť. Žalobkyňa ako spotrebiteľka vstúpila do zmluvného vzťahu so žalovaným ako dodávateľom, pričom nemala reálne možnosti zmluvné podmienky individuálne ovplyvniť.“ V bode 57. a 58. uviedol: „Vychádzajúc z uvedeného tak nie je zrejme, v akej skutočnej výške boli žalobkyni poskytnuté finančné prostriedky žalovaným ako úver na dofinancovanie kúpy vozidla, ktorého cena je 5399,- eur. Jednoznačné je, že žalovaný poskytol žalobkyni na úver finančné prostriedky vo výške 4399,- eur a nebolo preukázané, že by žalovaný žalobkyni poskytol na úvere viac. Možno predpokladať, že žalovaný zrejme vyčísľil celkovú výšku úveru započítaním do úveru aj doplnkové služby v celkovej výške 471,- eur a takto vyčísľil celkovú výšku úveru na sumu 4870,- eur.

58. Osobitná obsahová náležitosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere - celková výška poskytnutého spotrebiteľského úveru musí zodpovedať jeho kogentnému pojmovému vymedzeniu. V prejednávanej veci spotrebiteľský úver mal byť použitý na účel financovania doplatku kúpnej ceny a predstavoval sumu 4399,- eur. Uvedená peňažná suma mala byť preto aj celkovou výškou poskytnutého spotrebiteľského úveru. Všetky ostatné náklady, ktoré sú spojené s poskytnutím spotrebiteľského úveru, ako doplnkový zákaznícky servis a tiež poistenie Carlife Garance sú náklady spojené s poskytnutím úveru, mali byť preto zahrnuté do celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom. Akékoľvek obchádzanie kogentnej zákonnej definície spotrebiteľského úveru a nákladov spojených so spotrebiteľským úverom nie je možné hodnotiť inak, než obchádzaním zákona. Odvolanie nebolo dôvodné, pričom v bode 54. odvolací súd poukázal aj na uznesenie NS SR sp. zn. 2Cdo/165/2020, ktoré je ako základ k posudzovaniu právnych vzťahov aj v predmetnej veci ako nižšie dovolací súd uvedie.

48. Žalovaný vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP (právna otázka nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená).

49. Dovolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá. Najvyšší súd nemôže byť viazaný tým, o ktorý prípad právnej otázky podľa § 421 ods. 1 CSP oprel prípustnosť dovolania dovolateľ. Situácia dovolateľa sa totiž môže v priebehu dovolacieho konania meniť. Napríklad ak dovolateľ tvrdí, že právna otázka ešte nebola na dovolacom súde riešená a medzičasom k jej vyriešeniu došlo. Z uvedeného dôvodu dovolací súd z hľadiska prípustnosti dovolania posudzuje (iba) materiálny substrát samotného dovolacieho konania spočívajúci vo vymedzení právnej otázky a predstretí vlastnej argumentácie dovolateľa v zmysle § 432 ods. 2 CSP, súčasne zohľadňujúc vlastnú rozhodovaciu prax (iura novit curia, 4Cdo/11/2021, 8Cdo/54/2018, I. ÚS 51/2020).

50. Dovolací súd konštatuje, že dovolateľ v danom prípade zákonu zodpovedajúcim spôsobom vymedzil právne otázky, ktoré podľa jeho názoru v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené: 1/ či suma úveru poskytnutá na financovanie tovaru, ktorý je vo vzťahu k hlavnému účelu nákupu tzv. doplnkovým tovarom, je podľa zákona o spotrebiteľských úveroch nákladom podľa § 2 písm. g) alebo istinou úveru podľa § 2 písm. l) a 2/ či je dodávateľ viazaného spotrebiteľského úveru hmotnoprávne zodpovedný za kvalitu financovania tovaru alebo služieb.

51. Najvyšší súd najprv pristúpil k posúdeniu prvej otázky (1/). Vec prejednávajúci senát v tejto súvislosti poznamenáva, že právna otázka (1/) bola v čase rozhodovania odvolacieho súdu už vyriešená ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu (sp. zn. 2Cdo/165/2020, 4Cdo/322/2020, 7Cdo/31/2022, 4Cdo/93/2022, 4Cdo/175/2022, 4Cdo/98/2023), a preto v zmysle vyššie uvedeného výkladu pre záver o prípustnosti dovolania nebolo určujúce subsumovanie prípustnosti podaného dovolania samotnou dovolateľkou pod ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

52. Po konštatovaní prípustnosti dovolania v tejto časti pristúpil dovolací súd k meritórnemu dovolaciemu prieskumu a posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej

argumentácie, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke a eventuálneho odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

53. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

54. Smernica 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere bola do slovenského právneho poriadku prebratá zákonom o spotrebiteľských úveroch.

55. V zmysle § 2 písm. l) a g) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch účinného v čase uzatvorenia spornej zmluvy o úvere (t. j. 17. februára 2015), na účely tohto zákona sa rozumie celkovou výškou spotrebiteľského úveru maximálna výška alebo súčet všetkých finančných prostriedkov poskytnutých na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere [písm. l)], celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom všetky náklady, vrátane úrokov, provízií, daní a poplatkov akéhokoľvek druhu, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť v súvislosti so zmluvou o spotrebiteľskom úvere a ktoré sú veriteľovi známe, okrem notárskych poplatkov; do celkových nákladov patria aj náklady na doplnkové služby súvisiace so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, a to najmä poistné, ak spotrebiteľ musí navyše uzavrieť zmluvu o poskytnutí takejto doplnkovej služby, aby získal spotrebiteľský úver alebo aby ho získal za ponúkaných podmienok [písm. g)].

56. V zmysle § 9 ods. 2 písm. g) cit. zákona zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať celkovú výšku a konkrétnu mieru spotrebiteľského úveru a podmienky upravujúce jeho čerpanie, písm. j) ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov, písm. k) výšku, počet, frekvenciu splátok a prípadné poradie, v ktorom sa budú splátky priradovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami spotrebiteľského úveru na účely jeho splatenia.

57. V rozsudku vo veci C-377/14 Radlinger, Radlingerová proti Finway a.s. sa Súdny dvor Európskej Únie okrem iného vyjadril k požiadavkám na náležitosti spotrebiteľských zmlúv a na otázku vnútroštátneho súdu, akým spôsobom sa má vykladať pojem „celková výška úveru“ obsiahnutý v článku 3 písm. l) a článku 10 ods. 2 smernice 2008/48 a pojem „výška čerpania“ obsiahnutý v bode I prílohy I tejto smernice odpovedal, že článok 3 písm. l) a článok 10 ods. 2 smernice 2008/48/ES ako aj bod I prílohy I tejto smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že celková výška úveru a výška čerpania úveru označujú celkovú sumu, ktorá bola daná k dispozícii spotrebiteľovi, čo vylučuje sumy, ktoré si poskytovateľ úveru účtuje na úhradu nákladov súvisiacich s predmetným úverom a ktoré nie sú tomuto spotrebiteľovi reálne vyplatené. V rozhodnutí Súdny dvor uviedol, že dôsledkom takéhoto postupu, t. j. zahrnutia nákladov spotrebiteľa spojených s úverom do výšky čerpania úveru, je podhodnotenie RPMN, ktorého výpočet závisí od celkovej výšky úveru (bod 87.). Zároveň informácia o celkových nákladoch úveru umožňuje spotrebiteľovi porovnať ponuky úverov a posúdiť rozsah jeho záväzku (bod 90.).

58. Aby bolo možné konštatovať splnenie povinnosti veriteľa vyplývajúcej z ustanovenia § 9 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch, musia byť údaje uvedené v spotrebiteľskej zmluve uvedené nielen formálne, ale zároveň musia byť aj úplné, určité, zrozumiteľné a správne. Týmto spôsobom zákonodarca chráni spotrebiteľa a naplňa účel sledovaný právnou úpravou spotrebiteľských zmlúv, ktorým je úplné informovanie spotrebiteľa o podmienkach v tomto prípade úverovej zmluvy v záujme ochrany slabšej zmluvnej strany. Správnosť údajov totiž nepochybne ovplyvňuje rozhodnutie

spotrebiteľa vstúpiť do určitého záväzku. Zároveň spotrebiteľ musí mať možnosť zoznámiť sa so skutočným obsahom právneho úkonu, aby vedel, čo konkrétne je predmetom dojednania a aké sú jeho práva a záväzky z toho plynúce. Ak by sa pripustil výklad, že akýkoľvek údaj (teda aj chybný) uvedený v zmluve splňa podmienky § 9 ods. 2 cit. zákona, stratilo by toto ustanovenie zmysel. Jednou z obligatórnych náležitostí spotrebiteľskej zmluvy je aj údaj o výške úveru, ktorého definíciu podáva ustanovenie § 2 písm. l) zákona o spotrebiteľských úveroch. Spotrebiteľ na základe správne v zmluve uvedených informácií o výške skutočne poskytnutého úveru, dostáva jasnú predstavu o celkovej hodnote svojho záväzku, o tom, čo vlastne spláca a akú sumu si skutočne požičal, ako aj to, akú má povahu jeho záväzok z hľadiska nákladov s ním spojených. Zároveň nesprávne uvedený údaj môže mať za následok vplyv na správnosť ďalších údajov spotrebiteľskej zmluvy a tiež na samotnú výšku záväzkov spotrebiteľa (výšku splátky, úročenie úverovej sumy). Pokiaľ teda údaje predstavujúce obligatórne náležitosti spotrebiteľskej zmluvy nie sú uvedené v zmluve správne, nemožno hovoriť o splnení povinnosti podľa § 9 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch, pričom nesplnenie z neho vyplývajúcej povinnosti zákon striktnie sankcionuje tým, že spotrebiteľský úver sa stáva od počiatku bezúročný a bez poplatkov (§ 11 ods. 1 písm. b) zákona o spotrebiteľských úveroch). V tomto smere teda neexistuje žiadna výnimka a veriteľ sa nemôže zbaviť svojej povinnosti, resp. nemôže konvalidovať nesprávne, či zavádzajúce údaje v zmluve tým, že v nej síce výslovne uvedie, akú čiastku predstavuje náklad, avšak zároveň ho prezentuje ako súčasť poskytnutého úveru, teda aktívum, hoci v skutočnosti ide o náklad spotrebiteľa, a to ani za tej podmienky, že klient súhlasí s okamžitým započítaním nákladu do výšky úveru.

59. V dôsledku navýšenia celkovej výšky úveru o náklad nemôže byť správne vypočítaná ani výška RPMN, keďže výpočet RPMN je závislý od výšky poskytnutého úveru. Navýšenie celkovej výšky úveru o náklady má zároveň aj ten následok, že sa bude úročiť nielen poskytnutý úver, ale aj náklad, tým pádom dôjde k zvýšeniu celkovej splatnej čiastky a mení sa tým výška hlavného predmetu zmluvy. Za tohto stavu bol preto správny záver súdov nižších inštancií, že úverová zmluva neobsahuje správne údaje v zmysle § 9 ods. 2 zákona o ochrane spotrebiteľa a rovnako správne uplatnili aj sankciu za porušenie tejto povinnosti v zmysle § 11 ods. 1 písm. b) cit. zákona.

60. Právnu otázku nastolenú dovolateľom možno pokladať za vyriešenú už uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/165/2020, so záverom, že „z obsahu kúpnej zmluvy vyplýva, že časť kúpnej ceny vo výške 684,80 eura bola predávajúcemu zaplatená v hotovosti pri podpise zmluvy, a že zvyšná časť kúpnej ceny vo výške 5 489,20 eura bude predávajúcemu zaplatená prostredníctvom úveru na základe zmluvy o úvere. Z obsahu úverovej zmluvy však jednoznačne vyplýva celková dojednaná výška úveru v sume 6.163,20 eura s tým, že predmetný spotrebiteľský úver bol účelovo viazaný, a to na obstaranie tam uvedeného predmetu financovania, ktorým bolo predmetné motorové vozidlo Citroën C4 Grand Picasso Diesel 1,6 HDi. Dovolací súd však konštatuje, že v zmysle § 52a ods. 2 OZ vyplýva jednoznačná závislosť týchto zmlúv, čo nerozporovali ani súdy nižšej inštancie. Avšak dovolací súd je toho názoru, že pokiaľ v zmysle § 52a ods. 2 OZ je daná vzájomná zmluvná závislosť, tak táto závislosť musí byť zrejماً aj z obsahu dojednaných zmlúv, a teda nesmie byť vzájomné dojednanie takýchto zmlúv odlišné. V tomto prípade nekorešpondujúce v dojednanej výške pri kúpnej zmluve - kúpnej ceny (5 489,20 eura) a pri spotrebiteľskom úvere - výška spotrebiteľského úveru (6 163,20 eura). A to bez ohľadu na vystavenú faktúru č. U., ktorou bol fakturovaný predaj osobného automobilu Citroën C4 Grand Picasso 1,6 HDi, vrátane doplnkového zákaznického servisu a Carlife Garancia. Dovolací súd tak konštatuje, že uplatnenie § 52a ods. 2 OZ na zmluvné dojednanie (kúpnu zmluvu a spotrebiteľský úver) je v tomto prípade zásadné. Na základe uvedeného je nepochybné, že RPMN uvedená v úverovej zmluve nezodpovedá kúpnej cene, ktorá je uvedená v kúpnej zmluve, t. j. 6 174 eur, po odpočítaní zaplatených 684,80 eura v sume 5 489,20 eura a následkom čoho je úverová zmluva bezúročná a bez poplatkov v zmysle ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) zák. č. 129/2010 Z. z.“. Dovolací súd správne v bode 54. poukázal aj na predmetné rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré pre právne posúdenie veci bolo podstatným.

61. Rovnaký právny záver bol vyjadrený i v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2022 sp. zn. 4Cdo/322/2020, 4Cdo/98/2023 a v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky z 30. marca 2023 sp. zn. 7Cdo/31/2022.

62. Dovolací súd nezistil žiadny dôležitý dôvod, pre ktorý by sa mal odchýliť od týchto záverov, pretože nie sú v rozpore s ustanovením § 52a ods. 2 Občianskeho zákonníka, a preto konštatuje, že úverová zmluva je bezúročná a bez poplatkov.

63. Uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP vo vzťahu k prvej (1/) vymedzenej právnej otázke preto dovolací súd nepovažoval za relevantný z hľadiska dôvodnosti dovolania, keďže napadnutým rozhodnutím nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

64. V časti, v ktorej žalovaný namietal nesprávne právne posúdenie veci v otázke, či je dodávateľ viazaného spotrebiteľského úveru hmotnoprávne zodpovedný za kvalitu financovania tovaru alebo služieb, dovolací súd uvádza, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda, že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

65. Všeobecne princíp subsidiarity vychádza z toho, že najlepšie postaveným k plneniu úloh sú najnižšie články hierarchie súdov; vyššie články systému zasahujú len vtedy, kedy už prípad nemôže byť riešený na úrovni článku nižšieho. Ide o všeobecný princíp organizácie celej spoločnosti a súdnictva osobitne.

66. Z uvedeného teda vyplýva, že dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania relevantný len vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil odvolací súd alebo ak v odvolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie odvolací súd svojím procesným postupom nenapravil. Avšak nemôže tomu byť v prípade, ak samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietat konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania; v takom prípade strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla a mala, predmetná otázka sa nestala predmetom prieskumu dovolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť aj vo vzťahu k existujúcej judikatúre najvyššieho súdu. V tomto prípade odvolací súd neposudzoval nastolenú otázku žalovaného a preto sa jej preskúmania nemôže úspešne domáhať v dovolacom konaní.

67. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok dovolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejme), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

68. Z uvedeného možno urobiť záver, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť.

69. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

70. Najvyšší súd preto dovolanie v časti vymedzenej prvou (1/) právnou otázkou ako nedôvodné zamietol podľa § 448 CSP a zároveň v časti, v ktorej žalovaný namietal nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 CSP v otázke 2/ odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

71. Žalobkyňa bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP), preto jej dovolací súd proti žalovanému priznal v súlade s § 262 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov dovolacieho konania s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštalacie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

72. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.